

## สรุป "ปรัชญาตะวันออก" (Eastern Philosophy)

"ปรัชญาตะวันออก" (Eastern Philosophy) ก้นบ้าง ซึ่งมีกลิ่นอายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

ถ้าปรัชญาตะวันตกคือการวิเคราะห์โลกภายนอกด้วย "เหตุผล" ปรัชญาตะวันออกมักจะเป็นการสำรวจโลกภายในเพื่อหา "ความสงบ" และ "การหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว" กับธรรมชาติหรือจักรวาล

เราสามารถแบ่งสายธารความคิดหลักๆ ออกเป็น 3 แหล่งอารยธรรมดังนี้:

### 1. ปรัชญาอินเดีย: การหลุดพ้นจากวัฏสงสาร

ปรัชญาอินเดียมักจะผูกโยงกับจิตวิญญาณและความเป็นไปของชีวิต

**ฮินดู (Hinduism):** เน้นเรื่อง "อาตมัน" (ตัวตนภายใน) และการกลับไปรวมกับ "พรหมัน" (สภาวะสูงสุดของจักรวาล) ผ่านการทำหน้าที่ของตน (ธรรมะ) และการฝึกฝนทางจิต

**พุทธ (Buddhism):** มุ่งเน้นไปที่ความจริงของความจริงและการดับทุกข์ (อริยสัจ 4) สอนเรื่อง "อนัตตา" หรือความไม่มีตัวตนที่ถาวร ทุกสิ่งเกิดขึ้นตามเหตุปัจจัย (ปฏิจจสมุปบาท)

**เชน (Jainism):** เน้นการไม่เบียดเบียน (อหิงสา) อย่างสุดโต่ง เพื่อชำระล้างจิตวิญญาณให้บริสุทธิ์

### 2. ปรัชญาจีน: ความสมดุลของสังคมและธรรมชาติ

เน้นเรื่องการใช้ชีวิตบนโลกนี้ให้ดีที่สุดใน (Practical Wisdom)

**ขงจื้อ (Confucianism):** เน้น "จริยธรรมและหน้าที่" ความกตัญญู ระเบียบทางสังคม และการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม (หลี่) เพื่อสร้างสังคมที่สงบสุข

**เต๋า (Taoism):** นำโดยเล่าจื๊อ เน้นการกลับคืนสู่ "ธรรมชาติ" การไม่ฝืนวิถีแห่งเต๋า (อู่เหว่ย - การกระทำที่ไม่กระทำ) มองว่าความจริงสูงสุดคือความเรียบง่ายและการรักษาสมดุลของหยิน-หยาง

**นิติธรรมนิยม (Legalism):** เชื่อว่ามนุษย์เลวร้ายโดยสันดาน จึงต้องใช้กฎหมายที่เข้มงวดและการให้รางวัล/บทลงโทษในการปกครอง

### 3. ปรัชญาญี่ปุ่น: ความงามในความไม่สมบูรณ์

เป็นการผสมผสานระหว่างพุทธมหายาน (นิกายเซน) และความเชื่อท้องถิ่น (ชินโต)

**Zen:** เน้นการเข้าถึงความจริงด้วยการปฏิบัติและการ "ตื่นรู้" ฉับพลัน ตัดทิ้งการใช้ตรรกะหรือคัมภีร์ที่ซับซ้อน

**Wabi-Sabi:** ปรัชญาที่สอนให้เห็นความงามในความไม่สมบูรณ์ ความไม่คงทน และความเรียบง่ายของธรรมชาติ

ตารางเปรียบเทียบ:

### ปรัชญาตะวันตก vs ปรัชญาตะวันออก

| ประเด็น           | ปรัชญาตะวันตก                             | ปรัชญาตะวันออก                         |
|-------------------|-------------------------------------------|----------------------------------------|
| เป้าหมาย          | หาความจริง (Truth) และความรู้             | หาหนทาง (Way) และความสงบ               |
| วิธีการ           | การวิเคราะห์ (Analysis) และเหตุผล         | การสังเคราะห์ (Synthesis) และจิตตภาวนา |
| มุมมองต่อธรรมชาติ | มนุษย์พยายามพิชิต/เข้าใจธรรมชาติ          | มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ         |
| รูปแบบ            | เส้นตรง (จากจุดเริ่มต้นไปสู่ความก้าวหน้า) | วงกลม (วัฏจักรและการหมุนเวียน)         |

.....